

KERKENES 2008

KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İÇİN YIL SONU RAPORU

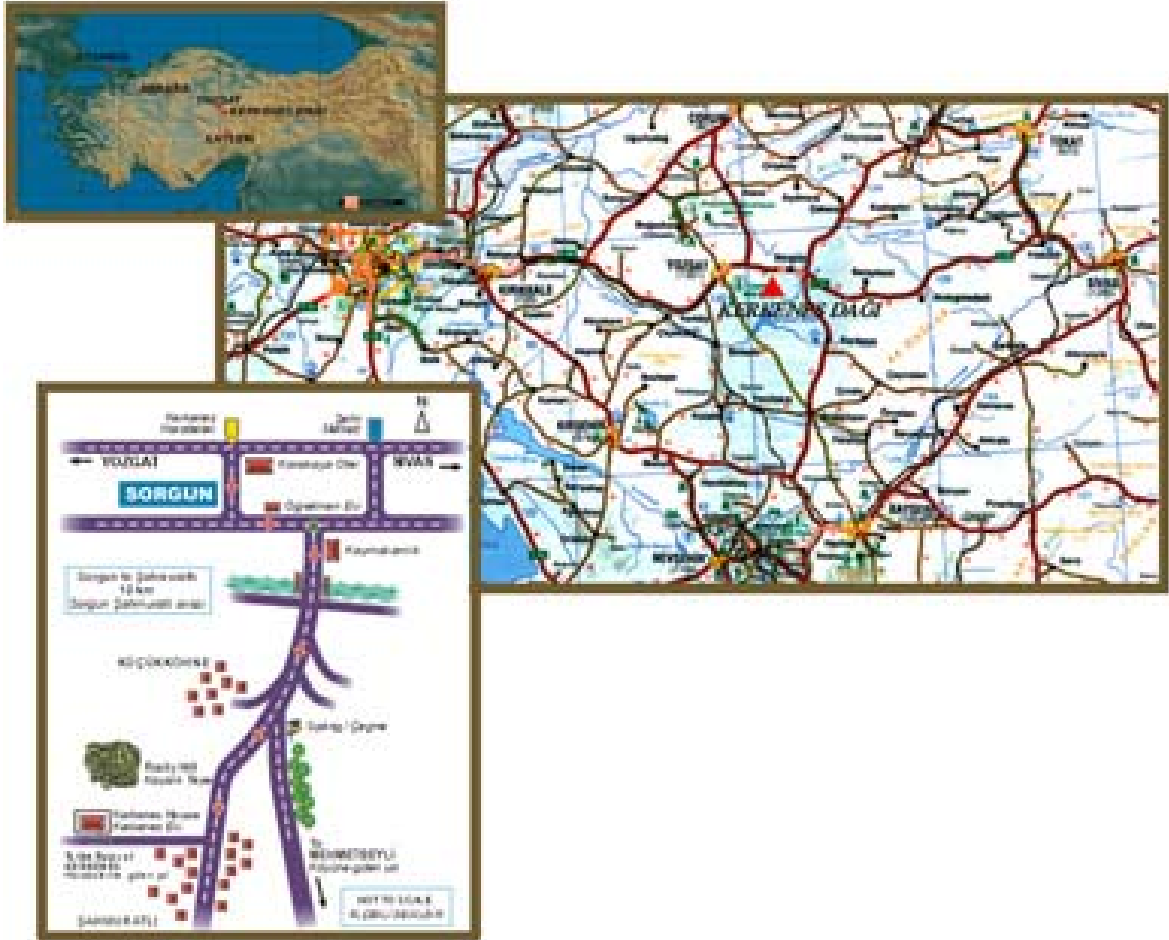
GEOFFREY D. SUMMERS

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yerleşim Arkeolojisi Lisansüstü Programı
summers@metu.edu.tr

SCOTT A. BRANTING

CAMEL Laboratuvarı Yöneticisi, Oriental Institute, Chicago Üniversitesi
branting@uchicago.edu

Çeviri: Ahmet Çinici

Şekil 1. Kerkenes yerleşim haritası.

KERKENES 2008

Kerkenes Dağ'daki Demir Çağı başkentinde sürdürülmekte olan araştırmaların 13 Mayıs'ta başlayıp 14 Temmuz'da kazı deposunun kapatılmasıyla sona eren 2008 dönemi, birkaç farklı unsurdan oluşmaktaydı (Şekil 1). Sezon, şehir içerisindeki yüksek Güney sırtta yer alan Saray Kompleksi ve çevresi ile Kapadokya Kapısı'nın hemen içerisinde yer alan alanda halen yürütülmekte olan araştırma kapsamında olan ve Christine Markusesen tarafından yürütülen jeofizik araştırma ile başlamıştır. Mayıs ayının son haftasında Ankara'da yapılan Yıllık Sempozyum'un ardından Dr. Scott Branting, CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) Ulaşım çalışmasına sokaklarda enlemesine kazdığı altı yeni deneme açması ile devam etmiştir. Araştırmalar bu sene şehrin Kuzey Doğu bölümünde yoğunlaşmış ayrıca şehrin aşağı kesimlerinde sokak ağı ve kentsel birimlerin kontrolüne devam edilmiştir.

Depoda ve yeni Taş İşlik'te çalışan Noël Siver, çok sayıdaki mimari parçanın organizasyonunda ve parça birleşimlerinin bulunmasında oldukça ilerleme kaydetmiştir. Susanne Brendt-Ersöz grafiti ve "duvarcı işaretleri"ni çalışmış, Seppi Lehner metal örnekleri almış, ve Ben Claasz Coockson geçmiş senelerde kazılmış olan Saray Kompleksi'nde ortaya çıkarılmış olan buluntuların harika çizimlerini yaparken Ahmet Çinici de Kapadokya Kapısı rekonstrüksiyon çizimlerinde ilerleme kaydetmiştir. Noël Siver sezonun büyük bölümünde Yozgat Müzesi'ndeki salonda sergilenecek objelerin restorasyonu ile uğraşmıştır. Bu objelerin yerleştirilmesi ise Erik Lindhal tarafından gerçekleştirilmiştir.

Yozgat Müzesi'ndeki sergi konusundaki yardımları ve şehir duvarları yakınındaki makineyle kazılmış yeni sondajlar ile şehrin birkaç kilometre batısındaki Göz Baba adıyla bilinen büyük "tümülüs"ün yağmalanması teşebbüsüyle ilgili yazdığı resmi raporları için Bakanlık temsilcisi Mahmut Altuncan'a teşekkürü borç biliriz.

2008 arazi çalışmasında görev alan ekip üyeleri Ek 1'de sıralanmıştır. Kerkenes Projesi'nin tüm diğer kısımlarında da görev alan katılımcıların tam listesi ise 2008 yılı için *Kerkenes Haberleri 11*'de verilecektir.

JEOfİZİK ARAŞTIRMA

Mayıs ayı içerisinde, yukarı kentteki iki farklı alanda Geoscan RM15 dirençölçer aygıtı ile 7 günlük bir uzaktan algılama araştırması gerçekleştirilmiştir (Şekil 2). Bu alanlardan ilki Saray Kompleksi'nin Güney Batı'sında, geçen sezon araştırılmış olan alanın devamında yer almaktadır. İkincisi ise Kapadokya Kapısı'nın hemen arkasında, şehrin hem Demir Çağı hem de daha geç Bizans yerleşimi içeren bir bölgesindedir. Bu alan, hem devam etmekte olan Kapadokya Kapısı monografi yayın çalışmalarını desteklemek hem de çok tabakalı alanlarda yapılacak direnç araştırmaları için bir örnek durum oluşturmak amacıyla seçilmiştir.

7 gün içerisinde toplam 12.800 metrekare (1,28 hektar) alan araştırılmıştır (Şekil 3). Okumalar, önceki yıllarda olduğu gibi, metrede iki okuma örneklem yoğunluğunda, yarım metre aralıklarla alınmıştır. Saray Kompleksi'ne komşu alandaki sonuçlar, ana sokakların her iki yanında bulunan birkaç tane kentsel yapı bloğunu ve bunları oluşturan yapıları oldukça detaylı bir şekilde açığa çıkarmıştır (Şekil 4). Bu sokak, Saray Kompleksi'nden başlayarak Göz Baba Kapısı'na kadar uzanmaktadır ve 1995 yılında hava fotoğrafları ile ilk haritalama çalışmalarının yapılmasından beri projenin odak noktalarından birini oluşturmuştur. Harçlı moloz taş duvarları yüzeyde açıkça görülebilen Bizans yapısının yer aldığı Kapadokya

Kapısı'nın hemen arkasındaki alandan alınan sonuçlar ise, direnç araştırmasının Demir Çağı taş temelleri imgelerini ahşap çerçeveli binalarda, derin moloz taş doldurulmuş odalara kıyasla, daha iyi açığa çıkardığını ortaya koymuştur.

CBS ULAŞIM ÇALIŞMALARI

Devam etmekte olan Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) Ulaşım çalışmaları ile ilgili olarak toplam altı adet, TT 33-38, Ulaşım Deneme Açması kazılmıştır. Geçmiş yıllarda olduğu gibi bu bir metre genişliğindeki Deneme Açmaları, geçen senelerde gerçekleştirilmiş olan jeofizik araştırma ve yüzey gözlemleri ile belirlenmiş olan sokakları enine kesecek şekilde konumlandırılmıştır (Şekil 5). Bu çalışmalarda varsayılan sokak yüzeyleri üzerindeki kalıntıların ve trafiğin geçmiş olduğu açık mekanları tanımlayan yapı birimlerinin yıkıntılarının, eğimleri enine kesen sokaklarda, eğim aşağı ya da yukarı devam eden sokaklardan daha iyi korunmuş olduğunu görmek sürpriz olmamıştır. Yine de bir kez daha hiçbir sokak yüzeyinin açıkça tanımlanamamış olması bir hayal kırıklığı yaratmıştır.

Bu kazılarda bazı çanak çömlek parçaları bulunmuştur, ancak diğer yerlerde olduğu gibi Kerkenes'teki granit içeren toprağın asitlik derecesi de çanak çömleğin iyi korunamamasına neden olmuştur. Ele geçirilen çanak çömleğin gövde parçaları geri doldurma işleminden önce ait oldukları açmalara geri konurken, tanısız (diagnostic) parçalar gelecekteki olası bir çalışma için alıkonmuştur. Benzer biçimde, az miktarda ele geçen hayvan kemikleri de kötü korunmuştur. Dikkati çekici tek buluntu, belki de bir iç dolgu parçası olan, kırık bir taş objedir.

Şu ana dek kazılmış olan CBS Ulaşım Deneme Açmalarının Kerkenes'teki uzaktan algılama çalışmalarından çıkarılmış olan iki sonucu doğrulaması ilgi çekicidir. Bunlardan birincisi Demir Çağı kentinin kentsel yapı blokları ve birimleri ile dolu olduğu, ikincisi ise kentin kısa ömürlü olduğudur. Bu Ulaşım Deneme Açmaları'nın çoğunda kentin yangın sonucu yıkıma uğramış olduğuna dair kanıtların yakalanması, bu doğrusal mekanların iki tarafında uzanan yapı birimi duvarlarında yanıcı nitelikte maddelerin muhtemelen ya çok az olması ya da hiç olmamasından, ayrıca görünüşe göre şehrin yıkıma uğraması ve terk edilmesi ile yapı birimi duvarlarının zamanla trafiğin geçmiş olduğu mekanlar içerisine doğru yıkılması arasında önemli miktarda erozyon meydana gelmiş olması nedeniyle, zor olmaktadır.

Bu açmaların açılmasındaki ana amaçlardan birisi sokak yüzeyi olduğu düşünülen yerlerden ve bu varsayımsal yerlerin altından toprak örnekleri almaktır. Bu örneklerden 2008 yılında da alınmış ve laboratuvar analizi için İngiltere, Cambridge'e ve ABD'ye gönderilmiştir. Bu analizlerin sonuçlarının CBS ile yapılan, öngörülen yaya trafik hacimleri modelinin kalibrasyonuna imkan vereceği umulmaktadır. Bu örnekler Ek 5'te listelenmiştir.

Kerkenes'teki Deneme Açmaları için standart hale geldiği gibi, toprak altına gömülerek korumaya alınmış antik duvarlara görsel bir referans sağlamak amacıyla duvar üstlerine birkaç sıra taş konulmuştur. Açma tabanlarına jeotekstil serilmiş ve antik duvarların korunması ve besi hayvanları ile ziyaretçilerin zarar görmesini önlemek amacıyla açmalar geri doldurulmuştur.

Herbir açmanın detaylı tanımları Ek 2'de sunulmuştur.

TAŞ İŞLİK'İN DÜZENLENMESİ

Normal yöntem olan mimari blokların açık bir alanda depolanması işleminden Kerkenes'te vazgeçilmiştir, çünkü mimari bezeme için seçilmiş olan ve birçoğu MÖ 6. yy'de kentin yok edilmesi sırasında parçalanmış ve yakılmış olan kumtaşı ve bunlarla ilgili Eosen kayaların yağmur, kar ve dondurucu sıcaklıklara maruz kaldığında hızlı bir şekilde parçalandığı görülmüştür. 2007 senesinde yeni, geniş bir işlik inşa edilmiştir. Bu binanın bir yarısı tamamen kapalıyken, diğer yarısı üstü kapalı bir verandadan oluşmaktadır. Tanımlanabilir özellikleri olan tüm mimari taş parçaları artık bu işliğin tamamen kapalı olan kısmında korunmaktadır (Şekil 6). Özelliksiz parçalar ise gelecekteki bir tarihte yapılacak kazıları beklemek üzere veranda altındaki kapalı birimlerde depolanmaktadır.

PARÇA BİRLEŞİMLERİNİN BULUNMASI, TAMİR VE RESTORASYON

Saray Kompleksi'nin Anıtsal Girişi'nde ortaya çıkarılmış olan büyük, yarı-ikonik, kumtaşı idollerden en iyi korunmuş olan üç tanesine ait parçaların birleştirilmesinde ilerleme kaydedilmiştir. Bu ilerleme büyük oranda bütün parçaların Laboratuvar ve depo binalarının dört yanındaki teraslar yerine yeni işlikte bir arada bulunmasından kaynaklanmaktadır. Önemli bir gelişme de yeni birleşimlerin idol bloklarının yangından önce veya yangın sırasında parçalanmış olduğunu kesin olarak ortaya çıkarmış olmasıdır. Farklı yanma süreçlerinin sonucunda farklılaşan renkler ve birleşen parçaların dokuları, birleştirme işlemini özellikle zaman alıcı ve güç kılmaktadır.

Başka bir keşif ise orta boy bitişik sarmal taş yastıkların, aralarındaki ortak merkezli daireler ile ifade edilen sarmal taş yastık kenarlarıyla beraber, yatay sıralar halinde düzenlenmiş olmasıdır. Böyle bir düzenleme, tek başına ayakta duran Sarmal Taş Yastık Tabla'dan (bkz. aşağıda) bilinmektedir, ancak bir ucu köşe parçası gibi görünen mimari parça, iki bitişik sarmal taş yastık arasına bir şekilde sıkışmış sadece bir (ikiden ziyade) sarmal taş yastık kenarına sahiptir (Şekil 7). 2009 yılında daha başka birleşimlerin bulunması beklenmektedir.

Saray Kompleksi'nin Anıtsal Girişi'nde serbest duran ve yangından önce parçalanmış olası bir anıtın parçası olan Sarmal Taş Yastıklı Tabla, tamamen restore edilmiş ve Yozgat Müzesi'ndeki özel olarak inşa edilmiş kaideye yerleştirilmiştir (Şekil 8). Heykelin (belki de ayaklarını tasvir eden ve şu an kayıp olan bir parça ile) bu bloğun üstüne monte edilmiş olması da olasılık dahilindedir.

Yedi adet küçük parça, teşhir için hazırlanmakta olan bir insan heykeline monte edilmiştir (bkz. aşağıda). Bu parçaların monte edilmesi parçanın anlaşılması konusuna bir katkıda bulunmamakla ve kafa karıştırıcı bir nokta olan eksik sol kolun pozisyonu sorusu hakkında hiçbir ipucu sağlamamakla birlikte, parçanın dayanıklılığına katkıda bulunmuştur. Heykelin Yozgat Müzesi'ndeki sergi için hazırlanması, heykelin içi boş etek kısmına oturan ve bu şekilde gövdenin ağırlığını taşıyan, içsel metal bir standın yapılmasını da gerektirmiştir. Heykel Yozgat Müzesi'ne etek, gövde ve kafa şeklinde, üç parça halinde taşınmış ve yeni yapılan vitrinde birleştirilmiştir (Şekil 9).

GRAFİTİ VE İŞARETLER

Kapadokya Kapısı'ndaki taş şevde (glacis) ortaya çıkarılmış olan iki kumtaşı bloğun yeni çizimleri yapılmış ve yeni fotoğrafları çekilmiştir. Gayretli bir çalışma ile birçok yeni idol tasviri tanımlanmış (Şekil 10) ve eski Frig alfabesine ait karakterlerin kazanmış oluşuna dair daha önce yapılan tahminler hakkında soru işaretleri uyandırmıştır. Aynı zamanda çanak çömleklerdeki grafitilerin ve genelde usta işaretleri olarak tanımlanan, Saray Kompleksindeki işaretlerin kataloğu da kontrol edilmiş ve güncellenmiştir.

METALLERLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Kerkenes Dağ'da ortaya çıkarılmış olan metal objelerden örneklerin alınması programına 2008 sezonu içerisinde başlanmıştır (Şekil 11). California Üniversitesi Costen Arkeoloji Enstitüsü'nde kimyasal bileşim analizi (Ek 6'da listelenmiştir) yapılmak üzere toplam 83 metal örneği (çözelti ve katı) alınmıştır. Bu örneklerin 58 tanesi aşındırmasız teknikler kullanılarak, kalan 25 tane tanımlayıcı olmayan objenin örnekleri ise 1 ile 4mm arasında değişen boyutlardaki parçacıklar halinde alınmıştır. Bazı objelerden hem aşındırmasız hem de aşındırıcı teknikler kullanılarak örnekler alınmıştır. Bu veriler objelerin malzeme ve kimyasal özelliklerini belirlemek ve maden cevheri - buluntu ilişkisini çözümlmek üzere kullanılacaktır. Bu araştırmanın amacı Kerkenes Dağ'da ortaya çıkarılan metal buluntulardan elde edilecek çıkarımlarla, görece kısa bir zaman süresini kapsayan metal elde etme ve tüketme stratejilerinin anlaşılmasını sağlamaktır.

İLLÜSTRASYON

Geçmiş senelerdeki kazılarda ortaya çıkarılmış olan objelerin çizimleri yapılmıştır. Bunlar hem Yozgat Müzesi'ndeki sergideki objeleri hem de konzervasyonu ve restorasyonu devam etmekte olan objeleri kapsamaktadır. Bunlara ek olarak planlanmakta olan yayın için Kapadokya Kapısı'nın planları, kesitleri ve rekonstrüksiyonu konusundaki çalışmalara da devam edilmiştir.

YOZGAT MÜZESİ KERKENES GALERİSİ İÇİN SERGİ HAZIRLANMASI

Yozgat Müzesi Müdür Vekili Hasan Şenyurt'un teşvikiyle, müzenin zemin katındaki birkaç oda arkeolojik sergiler için ayrılmıştır. Bu odalardan bir tanesi ise tamamen Kerkenes'deki Demir Çağı buluntularına ayrılmıştır. Chicago Üniversitesi Doğu Enstitüsü Müzesi'nin profesyonel düzenleyicisi olan Erik Lindahl, yeni serginin tasarımını yaparak yerleştirmiştir. Objelere eşlik eden etiketler, fotoğraflar ve haritalar Kerkenes Dağ'da yapılmakta olan çalışmanın önemini ve sergideki her bir objenin işlevini Türkçe ve İngilizce olarak anlatmaktadır. Bu objelerin en dikkat çekicilerini kumtaşı heykel, küçük ölçekteki kabartma heykelin ve eski Frig yazıtının en iyi parçaları, eşsiz mimari elemanlardan yapılan bir seçki ve geniş tunç bir plakadan kesilmiş olan dağ keçisi figürünün aşağı yarısı oluşturmaktadır (Şekil 12-14).

Her bir vitrindeki objelerin listesi Ek 4'te sunulmuştur.

MONOGRAF YAYINLARI

Kerkenes Dağı'nda geçmiş senelerde yapılan kazı çalışmalarını ve buluntuları detaylı bir şekilde anlatan birkaç tane monografin yayın çalışmaları devam etmektedir. Bu sezonda bunlar üzerine yapılan çalışmaların detayları aşağıda anlatılmıştır.

Kerkenes Özel Çalışmaları

(i). Heykel ve Yazıtlar

C. M. Draycott, G. D. Summers ve Cl. Brixhe tarafından yazılmakta olan bu monografin son provaları teslim edilmiştir. Chicago Üniversitesi Doğu Çalışmaları Enstitüsü Yayınevi tarafından yayınlanacak monograf bu sene sonuna kadar çıkacaktır. Kerkenes Dağı Serisi'nin ilk cildi olacak monograf, dünya çapında daha geniş bir kitleye ulaşabilmesi için, hem basılı olarak hem de internet üzerinden ücretsiz indirilmek üzere sunulacaktır.

(ii). Kerkenes Dağ'daki Antik Ulaşım Simülasyonları,

Bu cildin çekirdeğini oluşturan simülasyonların test edilmesi konusunda devamlı ilerleme kaydedilmektedir. Şehir sokaklarını enine kesecek şekilde açılmış olan deneme açmaları, yayından önce simülasyonların kalibre ve test edilmesine yarayacak toprak örnekleri üzerine kritik veriler sağlamıştır. Simülasyonlardan elde edilen yöntem ve modellerin hayati önem taşıyan test edilmesi aşamasının devam etmesi için, önümüzdeki birkaç yıl boyunca ek deneme açmalarının açılması planlanmaktadır.

Final Raporlar

(i). Kapadokya Kapısı Kazıları, Kerkenes Final Raporları 1

Geçtiğimiz yılda da bu monograf üzerine çalışılmaya devam edilmiştir. Direnç araştırmasının kapının hemen iç kısmında yürütülmüş olan bölümü, kısmen bu alanın yayında kullanılmak üzere aydınlatılması için ele alınmıştır. Buna ek olarak, Kapadokya Kapısı grafiti bloklarının Susanne Brendt-Ersöz tarafından yapılan ve bu sezon içerisinde bitirilmiş olan illüstrasyon ve yeniden yorumlama çalışması da bu monograf içerisinde ayrı bir bölüm olarak yer alacaktır. Bu cildin 2009 yılı içerisinde baskıya verilmesi beklenmektedir.

(ii). Saray Kompleksi Kazıları, Final Rapor 2

Kerkenes Dağ Serisi'nin üçüncü cildi için yapılan çalışmalar geçen senelerdeki Saray Kompleksi kazılarına odaklanmıştır. Saray Kompleksi'ne komşu alanda yapılan direnç araştırması, geçen sene Kompleks içerisindeki bölgede tamamlanmış olan geniş ölçekli direnç araştırmasını desteklemektedir. Anıtsal girişte ortaya çıkarılan mimari ve dekoratif taş işlemeli parçaların birleştirme ve konservasyon işine devam edilmektedir. Yayın için gerekli bu çalışmanın en azından bir sene daha devam etmesi gerekmektedir.

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANI SAYIN ERTUĞRUL GÜNAY'IN ZİYARETİ

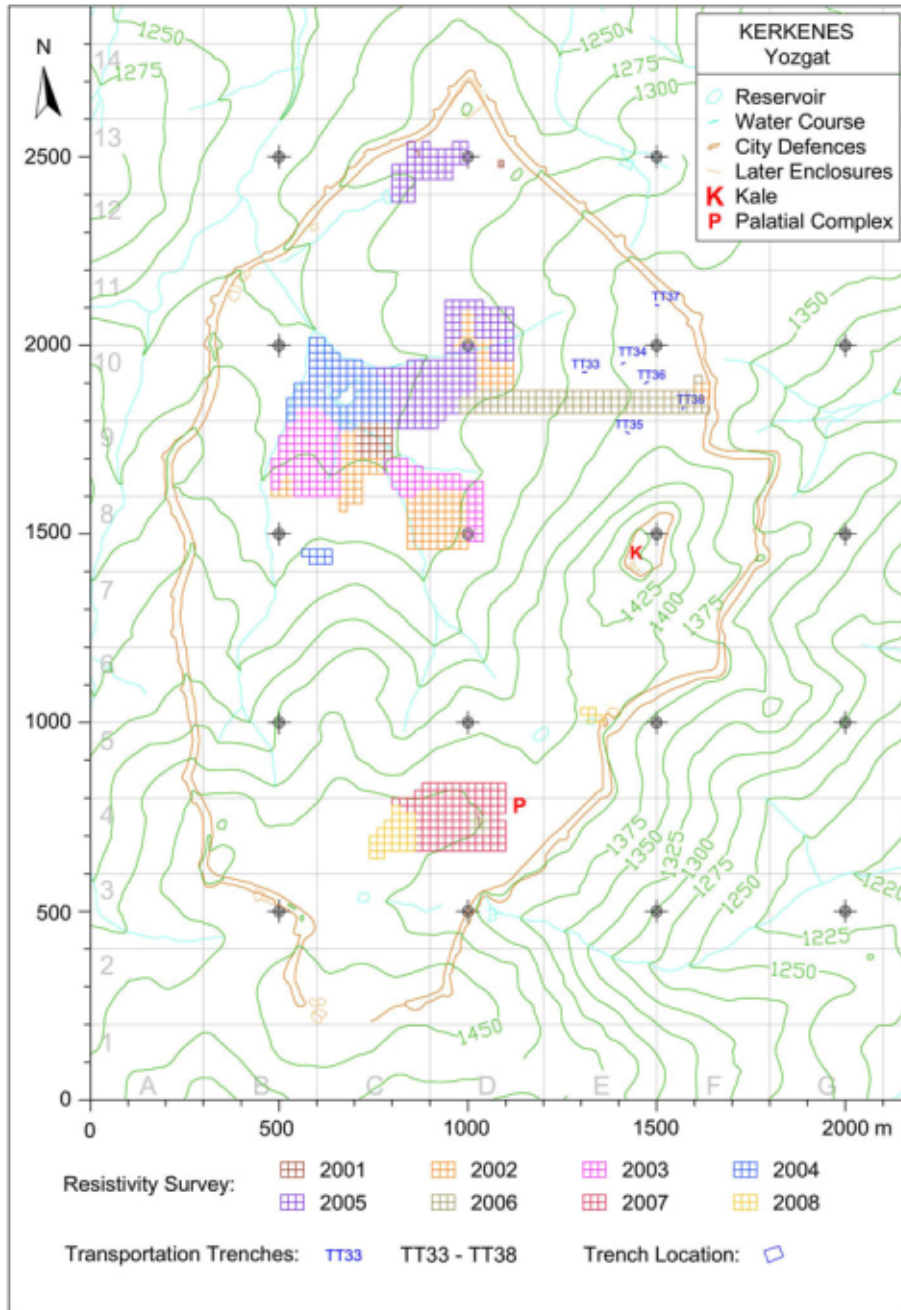
18 Temmuz günü öğleden sonrasında Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay ve beraberindeki Yozgat Milletvekilleri Abdülkadir Akgül, Bekir Bozdağ ve Mehmet Çiçek, Yozgat Valisi Amir Çiçek, Sorgun Kaymakamı Ertuğrul Kılıç, Yozgat ve Sorgun Belediye Başkanları, Yozgat Müzesi Müdürü Hasan Şenyurt ve diğer ileri gelenler tarafından yapılan bir ziyaretle onurlandırıldık (Şekil 15-18).

Bu vesileyle Sayın Bakan'a antik kent ve çevresinin muhteşem görüntülerini sunan Kale'yi ve etkileyici Kapadokya Kapısı'nı gezdirme fırsatı bulduk. Günün daha erken saatlerinde Bakan, Yozgat Müzesi ve müzedeki yeni Kerkenes sergisini ziyaret etmişti. Biz de Kazı Evi'nde yeni Konservasyon İşliği ile kar ve buza karşı işlikte koruma altına alınmış olan büyük taş idolleri gösterme şansını elde ettik.

Ayrılmalarından önce ise Bakan ve beraberindekiler, Kerkenes Eko-Merkezi'nde güneşte pişirilmiş yemek ve diğer aperatiflerden tattılar.

Mimari Restorasyon

Kültür ve Turizm Bakanı'nın Kerkenes ziyareti sırasında restorasyon konusunda yapılmakta olan planlar da gündeme geldi. Bu raporu, Kapadokya Kapısı'nın konservasyon ve kısmi restorasyonu için kapsamlı planlar hazırlamış olduğumuzu yinelemek için bir fırsat olarak görmekteyiz. İkinci aşamasında Saray Kompleksi'ni de kapsayacak şekilde genişletilmesi düşünölen bu plan, görsel bütönlük, ayakta olan kalıntıların uzun dönemli korunması ve ziyaretçi güvenliğini göz önüne almaktadır. Sözü edilen program, 2003 yılında Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na iletilmiş, ancak kurul tarafından kapı yapısı tamamen ortaya çıkarılana kadar bu planların gündeme getirilmemesi tavsiye edilmiştir. Bizim görüşümüze göre, kapıyı açığa çıkarmak üzere yapılacak çalışmaların konservasyon ve rekonstrüksiyon çalışmalarıyla eş zamanlı olarak yürütölməsi zorunludur. Bunun dışında yapılacak herhangi başka bir teşebbüs halen ayakta olan duvarların çoğunun kaybıyla sonuçlanacak, gerçekleştirmesi tehlikeli ve teknik açıdan çok güç olacaktır. Ekonomik kaynak arayışına girmeden önce kapsamlı tartışmaların yapılması ve bir plan üzerinde anlaşma sağlanması hayati bir gerekliliktir ve ilgili tarafların bu konuları tartışmak üzere mümkün olan en kısa zamanda Kerkenes'te bir araya gelmesini umuyoruz.

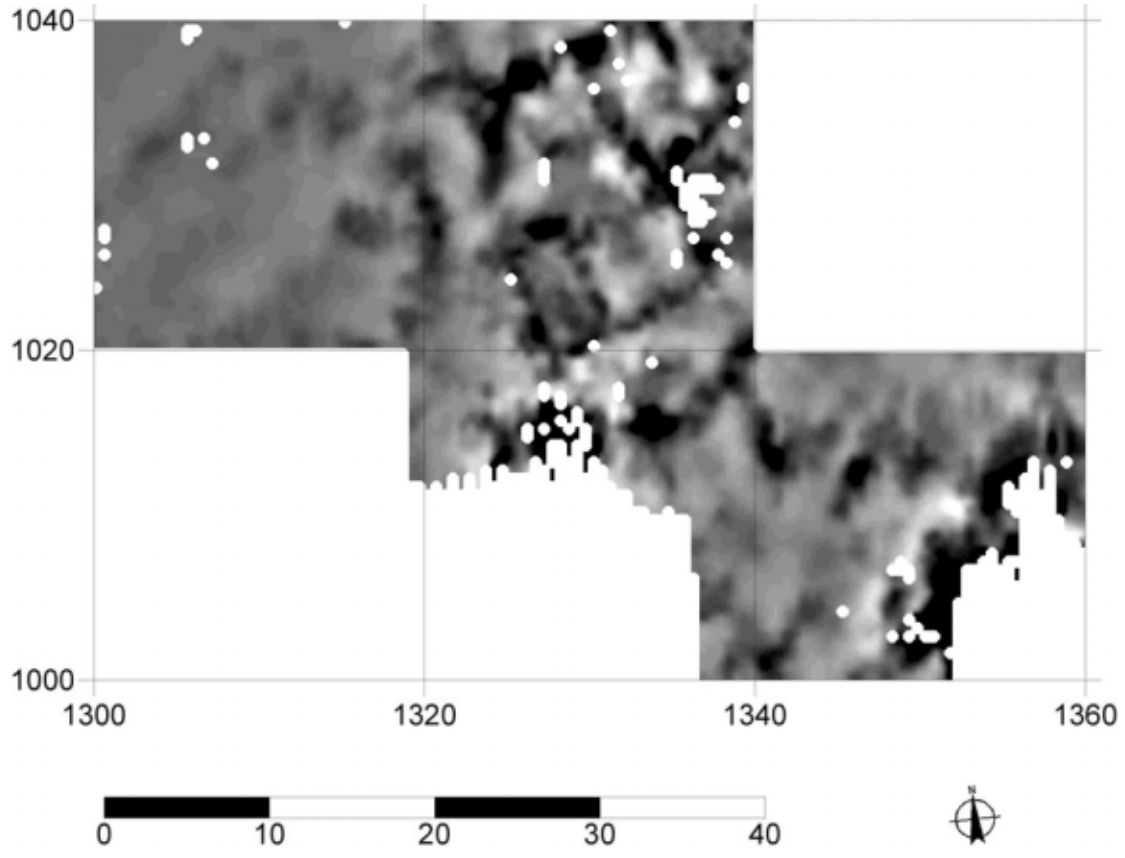
Şekil 2. Direnç araştırması İlerleme Haritası ve CBS Ulaşım Deneme Açmaları.

Şekil 3. Saray Kompleksi civarında direnç araştırması. (08dpkc0107)

Şekil 4. Saray Kompleksi'ne komşu alanın direnç ölçer imajı.

Şekil 5. Kapadokya Kapısı'nın hemen içerisindeki alanın direnç ölçer imajı.

Şekil 6. Taş İşlik'in 2008 sezonu sonundaki durumu.

Şekil 7. Yeni bir araya getirilmiş bitişik sarmal taş yastıklar ve arasındaki sarmal taş yastık kenarı.

Şekil 8. Sarmal taş yastıklı tablanın restore edilmiş durumu. (08dpkc1383)

Şekil 9. Erik Lindahl heykeli Yozgat Müzesi'nde yerleştirirken.

Şekil 10. Susanne Berndt Ersöz Kapadokya Kapısı'nda ortaya çıkarılmış olan bloktaki grafitiyi kaydederken. (03dkpc1314)

Şekil 11. Metal objelerden örneklerin alınması. (08dkpc1420)

Şekil 12. Müzedeki serginin hazırlanması. (08dpkc1340)

Şekil 13. Müzedeki sergi. (08dpkc1385)

Şekil 14. Müzedeki sergi. (08dpkc1438)

Şekil 15. Kültür ve Turizm Bakanı'nın Kerkenes'i ziyareti.

Şekil 16. Kültür ve Turizm Bakanı'nın Kerkenes Konservasyon İşliği'ni gezerkeni.

Şekil 17. Kültür ve Turizm Bakanı'nın Kerkenes Eko-Merkez'i gezerkeni.

Şekil 18. Kültür ve Turizm Bakanı'nın Kerkenes Erdoğan Akdağ Ziyaretçi Merkezi'nde.

EK 1

2008 Sezonu Ekip Üyeleri

Bu sezonun araştırma programına katılanlar:

Geoffrey ve Françoise Summers

Scott Branting, eş-yürütücü

Susanne Berndt-Ersöz, illüstratör

Ahmet Çinici, illüstratör

Ben Claasz Coockson, illüstratör

Güzin Eren, arkeolog ve lisanüstü öğrencisi

Tuna Kalaycı, arkeolog ve lisanüstü öğrencisi

Joseph Lehner, arkeolog ve lisanüstü öğrencisi

Astride Letrange, öğrenci

Erik Lindahl, müze organizatörü

Christine Markussen, jeofizikçi

Susan Penacho, arkeolog ve lisanüstü öğrencisi

Melissa Rosenzweig, arkeolog ve lisanüstü öğrencisi

Katie Simon, arkeolog ve lisanüstü öğrencisi

Noël Siver, konservatör

Natalie Summers, öğrenci

Alexandra Witsell, arkeolog ve lisanüstü öğrencisi

Genel Müdürlük Temsilcisi Mahmut Altuncan

EK 2

Ulaşım Deneme Açmaları TT33-38'in Detaylı Tanımları

Scott A. Branting

TT 33 deneme açması 12,02m uzunluğunda, 1m genişliğindedir ve maksimum 1m derinliğe ulaşmaktadır (Şekil 1). Bu seneki her bir ulaşım açmasında görüldüğü gibi, sokak alanının her iki yanında granit duvarlar uzanmaktadır. Bu iki duvar arasındaki toplam sokak genişliği 8,7m'dir ve duvar yıkıntılarının altında sokak yüzeyinin korunmuş olduğu geniş alanlar vardır. Sokağın doğusundaki kentsel yapı bloğunun duvarı 75cm genişliğindedir ve 69cm yüksekliğe kadar korunmuştur. Batıdaki kentsel yapı bloğu ise 73cm genişliğindedir ve 38cm yüksekliğe kadar korunmuştur.

TT 34 deneme açması 9,44m uzunluğunda, 1m genişliğindedir ve maksimum 74cm derinliğe ulaşmaktadır (Şekil 2). En Kuzey Doğu'da bulunan kentsel yapı bloğunun duvarı 41cm genişliğindedir ve sadece 27cm yüksekliğe ulaşmaktadır. Buna karşılık gelen Güney Batı'daki kentsel yapı bloğunun duvarı ise daha geniştir. Bu duvar 93cm genişliğe ve 58 cm yüksekliğe ulaşmaktadır. Duvarlar arasındaki toplam sokak genişliği 5,74m'dir. Bu alanda duvar yıkıntıları altında ve çok ince olan anakaya üzerinde toprak oluşumuna rastlanmamıştır. Bu nedenle anakayanın sokak yüzeyi görevi görmüş olması muhtemeldir. Sokağın bu kısmında, anakayanın yüzeyindeki potansiyel farklılaşma dikkat çekmiştir.

TT 35 deneme açması 11,52m uzunluğunda ve 1m genişliğindedir. Maksimum 1,35m derinliğine ulaşmıştır (Şekil 3). İki kentsel yapı bloğunun arasında kalan 7,52m'lik genişlikte, TT 33'teki gibi, sokak yüzeyinin korunmuş olduğu geniş alanlar vardır. Açmanın Kuzey Batı'sındaki kentsel yapı bloğunun duvarı 90cm genişliğindedir ve 56cm yüksekliğe kadar korunmuştur. Açmanın Güney Doğu'sundaki duvar ise 98cm genişliğindedir ve 95cm yüksekliğe kadar korunmuştur. Güney Doğu'daki kentsel yapı bloğunun duvarının iç yüzeyine 90°'lik açıyla, dış yüzü açmanın Güney Batı kısmında az farkla yakalanan, üçüncü bir duvar birleşmektedir. Bu duvarın genişliği açma içerisinde elde edilememekle birlikte, yüksekliğinin 77cm'ye kadar korunmuş olduğu görülmüştür.

TT36 deneme açması 11,18m uzunluğunda, 1m genişliğindedir ve en derin yeri 1,12m'ye ulaşmaktadır (Şekil 4). İki kentsel yapı bloğu duvarı açmanın Kuzey Doğu ve Güney Batı uçlarında yer almaktadır. Kuzey Doğu'daki duvar 74cm genişliğindedir ve 73cm yüksekliğe kadar korunmuştur. Güney Batı'daki kentsel yapı bloğunun duvarı ise 88cm genişliğindedir ve 64cm yüksekliğe kadar korunmuştur. Bu iki duvar arasında kalan 6,95m genişliğindeki alanda, büyük miktarda duvar yıkıntısının altında kalmış olan, sınırlı alanlardaki potansiyel sokak yüzeyleri dikkat çekmiştir. Bu yıkıntının bir bölümü Kuzey Doğu'daki kentsel yapı bloğunun duvarının hemen iç kısmında yer alan yapılardan kaynaklanmış olabilir. Açmanın Kuzey Doğu ucunda ortaya çıkarılan 42cm genişliğindeki ve 54cm yüksekliğindeki ikincil bir duvar, kentsel yapı bloğunun bu kısmının iç tarafındaki potansiyel bir yapıya kanıttır. Bu ikincil duvar, kentsel yapı bloğunun ana duvarına 61cm'lik bir uzaklıkta paralel olarak uzanmaktadır.

TT 37 deneme açması 9,27m uzunluğunda, 1m genişliğindedir ve maksimum 93cm derinliğe ulaşmaktadır (Şekil 5). 5,08m genişliğindeki sokak alanında hem Kuzey Doğu'daki kentsel yapı bloğunun hem de Güney Batı'daki kentsel yapı bloğunun duvarı yıkılmıştır. Kuzey

Doğu'daki kentsel yapı bloğunun duvarı 87cm genişliğindedir ve 86cm'lik yüksekliğe kadar korunmuştur. Güney Batı'daki kentsel yapı bloğunun genişliği ise 97cm'dir ve 52cm'lik yüksekliğe kadar korunmuştur.

TT38 deneme açması 10,59m uzunluğunda ve 1m genişliğindedir. Maksimum 1,2m derinliğe ulaşmaktadır (Şekil 6). Açmanın kuzeyindeki kentsel yapı bloğunun duvarı 87cm genişliğindedir ve maksimum 62cm yüksekliğinde ayakta kalmıştır. Kuzeydeki kentsel yapı bloğunun içerisinde, bu duvarın iç yüzüne kadar devam eden kil bir taban bulunmuştur. Bu, 2008 kazılarında bulunan tek tabandır. Güneydeki kentsel yapı bloğunun duvarı ise 82cm yüksekliğe kadar korunmuştur ve 90cm genişliğindedir. Bu iki kentsel yapı bloğunun arasında uzanan 7,25m genişliğindeki alan, özellikle kuzey kısmında, sokak yüzeyine dair izler içermektedir.

*Şekil 1. TT33'ün fotoğrafı.
(08dpkc0264)*

*Şekil 2. TT34'ün fotoğrafı.
(08dpkc0343)*

Şekil 3. TT35'in fotoğrafı.
(08dpkc0428)

Şekil 4. TT36'nın fotoğrafı.
(08dpkc0575)

Şekil 5. TT37'nin fotoğrafı.
(08dpkc0621)

Şekil 6. TT38'in fotoğrafı.
(08dpkc0786)

EK 3

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

Selçuklu dönemi gümüş sikkesi (K08. 213) dışındaki objelerin Yozgat Müzesi'nde yeni açılan Kerkenes Galerisi'nde sergilenmekte olduğuna dikkat çekeriz.

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K08. 231 Eserin Adı: Sikke Eserin Yapıldığı Madde: Gümüş</p> <p>Eserin Devri: Selçuklu - II. Gıyaseddin Keyhüsrev Ölçüleri: Çapı: 2.1 cm, Kalınlığı: 0.1 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Kale yüzey</p> <p>Tanımı: Ön yüz: ortada güneş-aslan (şir-i hurşid) ve iki yıldız tasviri, çevresinde “<i>El-imam el mustansır billah ...</i>” yazısı vardır. Arka yüz: ortada 4 satırlık kufi yazıda “<i>Es sultan, El azam, Keyhüsrev Bin Keykubad</i>” çevresinde ise okunamayan kufi yazı.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K08. 230 Eserin Adı: Sütun Kaidesi Eserin Yapıldığı Madde: Kumtaşı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Çap: 41 cm, Derinlik: 38 cm, Uzunluk: 41 cm, Yükseklik: 47 cm,</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TR 10</p> <p>Tanımı: Yekpare kum taşından dörtgen kaide üzerinde duran geniş ve kalın dudaklı, dudak kenarından itibaren genişleyen ve dibe doğru daralan şişkin karınlı çömlek görünümünde, oturma yeri dairesel biçimli ve sığ olarak şekillendirilmiş sütun kaidesi. Ağız kenarında karşılıklı iki tarafta ve sütunun oturduğu yerde kırık ve eksik.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K08. 229 Eserin Adı: Sütun Kaidesi Eserin Yapıldığı Madde: Kum Taşı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 47.5 cm, Derinlik: 40 cm, Uzunluk: 44 cm, Çap: 40 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TR 10</p> <p>Tanımı: Yekpare kum taşından dörtgen kaide üzerinde duran geniş ve kalın dudaklı, dudak kenarından itibaren genişleyen ve dibine doğru daralan şişkin karınlı çömlek görünümünde, oturma yeri dairesel biçimli ve sığ olarak şekillendirilmiş sütun kaidesi. Bir kenarından boylamasına kırık ve eksik olup bazı parçalar yapıştırılarak tamamlanmıştır.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K08. 228 Eserin Adı: Kuş Heykeli Ayak Parçası Eserin Yapıldığı Madde: Kumtaşı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Genişlik: 7 cm, Yükseklik: 6 cm, Derinlik: 6 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Saray Yapısı - TR14</p> <p>Tanımı: Yekpare kumtaşından yapılmış, bacaklarının alt kısmı korunmuş olan kartal olabilecek yırtıcı bir kuş, kemik parçasını pençelemiş şekilde dörtgen bir kaide üzerinde betimlenmiştir.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

Kazı Envanter No: K06. 222

Eserin Adı: Mimari Parça

Eserin Yapıldığı Madde: Kumtaşı

Eserin Devri: Demir Çağı

Ölçüleri: Uzunluk: 29 cm, Yükseklik: 20 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası:

Saray Kapısı, TR 16

Tanımı:

Kahverengi kumtaşından yapılmış başlığa ait yastık parçasının karşılıklı iki ucu konsantrik daire biçiminde şekillendirilmiş, iki ucunda ve bağlantı yerinde kırıklar mevcuttur. Yanma nedeniyle renk kiremit rengini almıştır. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılmış, alçıyla tamamlanmıştır. Üzerinde alet izleri görülmektedir

Krokisi

Kazı Envanter No: K06. 218

Eserin Adı: Mimari Parça

Eserin Yapıldığı Madde: Kum Taşı

Eserin Devri: Demir Çağı

Ölçüleri: Uzunluk: 20 cm, Baş Çapı: 10.5 cm

Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası:

Saray Kapısı, TR 17

Tanımı:

Kahverengi kumtaşından yapılmış başlığa ait yastık parçasının karşılıklı iki ucu konsantrik daire biçiminde şekillendirilmiş, iki ucunda kırıklar mevcuttur. Yanma nedeniyle renk kiremit rengini almıştır. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılmış, alçıyla tamamlanmıştır.

Krokisi

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K06. 217 Eserin Adı: Mimari Parça Eserin Yapıldığı Madde: Kumtaşı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Uzunluk: 44 cm, Baş Çapı: 23 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Saray Kapısı, TR 17</p> <p>Tanımı: Kahverengi kumtaşından yapılmış başlığa ait yastık parçasının bir ucu eksik, diğer ucu iç içe iki konsantrik daire biçiminde şekillendirilmiştir. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılmış, alçıyla tamamlanmıştır.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K05. 214 Eserin Adı: Çanak Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 4.2 cm, Kaide çapı: 6 cm, Ağız çapı: 21.5 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TR 16</p> <p>Tanımı: Bitki katkılı, gri renk hamurlu, üzeri düzleştirilmiş, dışa dönük dudaklı, keskin omuzlu gövdeli, keskin profille ayrılmış yuvarlak diplidir. Dipte ve gövde altında çömlekçi işareti olabilecek üç tane "X" işareti vardır. Yüzey yanma nedeniyle siyahlaşmıştır. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılmış, alçıyla tümlenmiştir.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K04. 183 Eserin Adı: Aslan Heykeli Parçası Eserin Yapıldığı Madde: Kumtaşı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 19 cm, Uzunluk: 24.5 cm, Kalınlık: 17 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Saray Kapısı, TR 16</p> <p>Tanımı: Aslan heykeline ait, amorf bir şekilde kırılmış olan parça aslanın baş kısmına ait olup alt tarafta kulak kıvrımı çok az belirgin, üst tarafta ise yeleler zigzag motifi şeklinde kazınarak belirtilmiştir.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K04. 182 Eserin Adı: Genç Erkek Heykeli (?) Eserin Yapıldığı Madde: Kumtaşı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 101,5 cm. Etek çapı: 30-35 cm.</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Saray Kapısı, TR 16</p> <p>Tanımı: Kırılma ve yangın nedeniyle çok küçük parçalar halinde ele geçmiş olup bu parçaların yapıştırılmasıyla üç ana blok haline getirilmiş çelik konstrüksiyonla desteklenerek ayağa kaldırılmıştır. Yer yer alçı ile tamamlanmıştır ancak yine de birçok parçası eksiktir. Ayakta duran (muhtemelen) genç erkek figürü, hafif öne eğilmiş şekilde betimlenmiştir. Sağ kolu dirsekten bükülerek göğüs hizasında uzunca bir nesne tutmaktadır. Saçlar spiral şeklinde gözler iri ve patlak dudak hafif gülümser şekilde betimlenmiştir. Eteği boylamasına derin yivler şeklinde verilmiştir. Yanma nedeniyle yüzeyi yer yer kırmızı bir renk almıştır.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K04. 179 Eserin Adı: Çanak Parçası Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 3,2 cm, Ağız Çapı: 10.2 cm Kaide Çapı: 6 cm Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TR 11</p> <p>Tanımı: Küçük kum tanecikli, kiremit rengi hamurlu ve parçalar halinde kırık olup mevcut parçaları yapıştırılmış, yuvarlak ağızlı, basit gövdeli, hafif halka dipli, çanağın yarısı kadarı korunmuştur. Dip kısmında çömlekçi işareti olabilecek kazıma çizgiler ve işaretler vardır. Yanmadan dolayı yer yer siyahlaşmıştır.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K04. 175 Eserin Adı: Kabartmalı Varak Aplik Eserin Yapıldığı Madde: Gümüş</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: 3.5 x 2.7 cm.</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Saray Kapısı, TR 16</p> <p>Tanımı: İç içe iki daireye bölünmüş olan parçanın ortasında bir rozet, etrafında küçük konsantrik dairelerden oluşan bir kompozisyonla bezenmiş, aplik parçasının etrafı kırık ve noksandır.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K03. 168</p> <p>Eserin Adı: Kabartma bezemeli ve yazıtlı kaideye ait parçalar (7 Parça).</p> <p>Eserin Yapıldığı Madde: Kumtaşı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Muhtelif ölçülerde</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Saray kapısı, TR 11</p> <p>Tanımı: Dikdörtgen prizmatik bir kaideye ait olduğu düşünülen muhtelif ölçülerde yedi ana parçadan oluşmaktadır. Bu yedi ana parça da daha küçük parçaların birleştirilmesiyle oluşmuştur. Parçalar üzerinde Frigce yazılar, rozet, grifon, el ve ayak kabartmaları yer almaktadır.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K03. 167</p> <p>Eserin Adı: Mimari Parça</p> <p>Eserin Yapıldığı Madde: Kumtaşı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı.</p> <p>Ölçüleri: 48 x 48 x 10 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Saray Kapısı, TR 11</p> <p>Tanımı: Orijinalinde kare biçimli bir yastık mimari parça olup her köşesinde karşılıklı uçları iç içe daireler biçiminde şekillendirilmiş, makara biçimli süslemelerle bezelidir. Büyük biçimli sülzemelerle bezelidir. Büyük bir bölümü kırık olup yapıştırılmış, alçıyla tamamlanmıştır.</p>	<p>Krokisi</p>

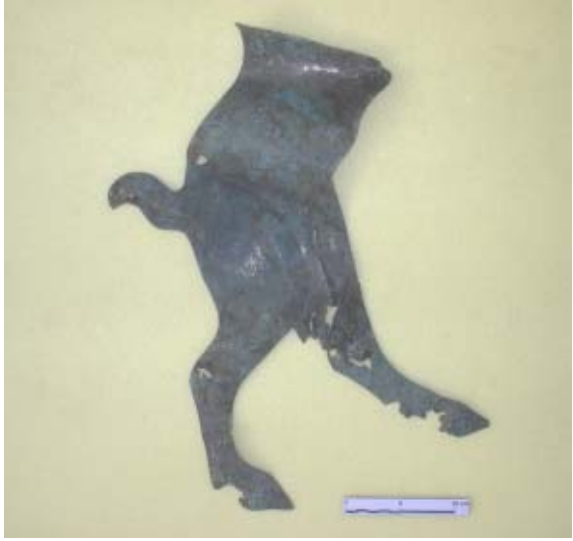
KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K03. 159 Eserin Adı: Rozet Başlı Çivi Eserin Yapıldığı Madde: Tunç</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Uzunluk: 1.2cm, Baş Çapı: 1.3 cm, Baş Kalınlığı: 0.3 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TR 06</p> <p>Tanımı: Baş kısmı 8 yapraklı, rozet şeklinde yapılmış aplik çivinin dip kısmı uca doğru incelen konik biçimlidir.</p>	<p style="text-align: center;">Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K03. 153 Eserin Adı: Kapak Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Çap: 22.5 cm, Yükseklik: 8.3 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TR 07</p> <p>Tanımı: Küçük tanecikli kum katkılı, gri renk hamurlu, yer yer izleri kalmış kahverengi astarlı perdahtır. Basık kubbe formu, dairesel biçimlidir. Üstte yuvarlak kesitli ilmek kulpludur. Kırıkları yapıştırılmış, alçıyla tümlenmiştir.</p>	<p style="text-align: center;">Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K03. 152 Eserin Adı: Kapak Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Çap: 14,5 cm, Yükseklik: 6 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TR 07</p> <p>Tanımı: İri tanecikli kum katkılı, koyu gri hamurlu, hamuru renginde astarlı ve perdahlı, yuvarlak gövdeli, dış bükey biçimli, üzeri hafif dairesel kesitli kulplu kapak. Parçalar halinde kırık olup, yapıştırılarak alçıyla tamamlanmıştır.</p>	<p style="text-align: center;">Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K03. 151 Eserin Adı: Vazocuk Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Çap: 7 cm, Yükseklik: 5.5 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TR 07</p> <p>Tanımı: Küçük beyaz kum tanecikli, koyu gri hamurlu ve perdahlı, kahverengi patinalı, dışa dönük yuvarlak ağızlı, boyundan itibaren genişleyen şişkin karınlı, yuvarlak düz diplidir. Kırık olup yapıştırılmış, eksik kısımları alçıyla tamamlanmıştır.</p>	<p style="text-align: center;">Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K02. 134 Eserin Adı: Ok Ucu Eserin Yapıldığı Madde: Tunç</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Uzunluk: 3.8 cm, Genişlik: 1 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Yüzey</p> <p>Tanımı: Elips kesitli, sırtlı, elips biçimli, yüzeyi aşınmış, dip kısmında sap deliği olan, mahmuzlu ok ucu. Mahmuzu kırık ve eksik.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K02.132 Eserin Adı: Keçi Biçimli Aplik Parçası. Eserin Yapıldığı Madde: Tunç</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Uzunluk: 44.6 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Saray Kapısı, Taş taban, TR 01</p> <p>Tanımı: Plaka şeklinde kesilmiş, arka ayakları üzerinde ayağa kalkmış keçinin karın bölgesinden aşağı kısmıdır. Üst kısmı kesik olup eksiktir. Keçinin kısa kuyruğu, bacak kasları ve toynakları belirgindir. Bir yere aplik edildiğini gösteren kuyruk ve ayaklarda üç perçin deliği vardır. Bacak kısımlarında yer yer kopmalar ve eksikler mevcuttur.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K02. 131 Eserin Adı: Ok Ucu Eserin Yapıldığı Madde: Tunç Eserin Devri: Demir Çağı Ölçüleri: Uzunluk: 2.9 cm, Maksimum Genişlik: 0.9 cm. Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Yüzey Tanımı: Elips kesitli, çift loblu, uç kısmı üçgen biçimli, yüzeyi aşınmış, dip kısmında sap deliği olan ok ucu.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K02. 130 Eserin Adı: Ok Ucu Eserin Yapıldığı Madde: Tunç Eserin Devri: Demir Çağı Ölçüleri: Uzunluk: 3.2 cm, Maksimum Genişlik: 1.1 cm Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Yüzey Tanımı: Üçgen kesitli, üç sırtlı, üçgen biçimli, dip kısmı kırık, yüzeyi aşınmış, dip kısmında sap deliği olan ok ucu.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K02. 128 Eserin Adı: Aplik Plaka Parçası Eserin Yapıldığı Madde: Tunç</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Uzunluk: 10.4 cm, Genişlik: 1.6 cm, Kalınlık: 0.3 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Kabul Salonu, TR 02</p> <p>Tanımı: Dikdörtgen biçimli, karşılıklı uzun kenarların üzeri üç sıra şerit çizgiyle bezeli, kısa kenarlarından birinde perçin çivisi dururken diğerinde çivi deliği görülmektedir.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K00. 123 Eserin Adı: Kesik Gaga Ağızlı Testi Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 29 cm, Karın Çapı: 26 cm, Dip Çapı: 11 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: CT 23</p> <p>Tanımı: İri tanecikli kum katkılı kiremit rengi hamurlu, yer yer koyu kırmızı astarlı ve perdahlıdır. Ucu yuvarlatılmış oluk biçimli, kesik gaga ağızlı, yuvarlak boyunlu küresel gövdeli, yuvarlak düz diplidir. Ağız kenarından gövde omzuna bağlanan, yuvarlak kesitli kulpludur. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılmış ve alçıyla tamamlanmıştır. Kulp altında omuzda çömlekçi işareti olabilecek kazıma işareti vardır.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K00. 122 Eserin Adı: Ok Ucu Eserin Yapıldığı Madde: Tunç</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Uzunluk: 3.4 cm, Genişlik: 0.8 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: Kapadokya Kapısı, Yüzey</p> <p>Tanımı: Elips kesitli, çift loblu, uç kısmı üçgen biçimli, yüzeyi aşınmış, dip kısmında sap deliği olan ok ucu. Dip kısmı aşınmıştır.</p>	<p style="text-align: center;">Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K00 120 Eserin Adı: İri Çanak Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Çap: 59 cm, Yükseklik: 22 - 23.5 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: CT 18 N, Oda 2 tabanı</p> <p>Tanımı: İri tanecikli kum katkılı, kiremit rengi hamurlu, devetüyü astarlı ve perdahlı geniş yuvarlak ağızlı, derin konik gövdeli, küçük halka diplidir. Karından yere doğru uzanan karşılıklı iki kulpu, yuvarlak kesitlidir. Gövde üzerinde yer yer siyah lekeler mevcuttur. Kaideye yakın kısımda iki sıra halinde birbirine paralel üç şerit şeklinde yapılmış beyaz renkli süsleme izleri görülür. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılarak tümlenmiştir.</p>	<p style="text-align: center;">Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K00. 119 Eserin Adı: Kapak Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Çap: 50 cm, Kalınlık: 1.4 - 1.8 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: CT 18 N, Oda 2 tabanı</p> <p>Tanımı: İri tanecikli kum katkılı, gri-devetüyü hamurlu, yüzeyde yer yer sarı renkli astar izleri belirgin, alt kısmı düz, üst kısmı hafif bombeli kenarları yuvarlatılmış dairesel biçimli, üst ortada yuvarlak kesitli basık kulplu kapak. Yanma nedeniyle kısmen siyahlaşmış, elde yapılmış kapak, parçalar halinde kırık olup yapıştırılarak tümlenmiştir.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K00. 118 Eserin Adı: Kapak Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Çap: 58.8 cm, Kalınlık: 2.5 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: CT 18 N, Oda 2 tabanı</p> <p>Tanımı: İri tanecikli kum katkılı, gri-devetüyü hamurlu, yüzeyde yer yer sarı renkli astar izleri belirgin, alt kısmı düz, üst kısmı hafif bombeli kenarları yuvarlatılmış dairesel biçimli, üst ortada yuvarlak kesitli basık kulplu kapak. Yanma nedeniyle kısmen siyahlaşmış, elde yapılmış kapak, parçalar halinde kırık olup yapıştırılarak tümlenmiştir.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K00. 094 Eserin Adı: Üç Ayaklı Kap Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 16.5 cm, Maximum Çap: 27 cm.</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: CT 23</p> <p>Tanımı: İri tanecikli devetüyü hamurlu, yanma nedeniyle yüzeyi kısmen siyahlaşmış, geniş yuvarlak ağızlı, yarım küre biçimli gövdeli, gövde altında uçları dışa doğru kıvrık üç adet daire kesitli silindir biçimli ayaklı kap. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılmış, alçıyla tümlenmiştir.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K00. 088 Eserin Adı: Huni Parçası Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 16 cm, Ağız Çapı: 22 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: CT 15</p> <p>Tanımı: İri tanecikli devetüyü hamurlu kırmızı astarlı ve perdahlıdır Çanak ve akıtacak kısımları kırık ve eksik olan huni, dik kenarlı, yuvarlak ağızlı, akıtacağa doğru daralan konik gövdeli, gövdeden aşağıya doğru silindirik akıtacaklıdır.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K00. 087 Eserin Adı: Kesik Gaga Ağızlı Testicik Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 11.9 cm, Karın çapı:11 cm, Dip çapı: 6 cm.</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: CT 18 N</p> <p>Tanımı: İri tanecikli kum katkılı devetüyü hamurlu, koyu gri renk astarlı ve perdahlıdır. Ucu yuvarlatılmış oluk şeklinde kesik gaga ağızlı, yuvarlak boyunlu küresel gövdeli, yuvarlak düz diplidir. Ağız kenarından yükselerek gövde omzuna bağlanan, şerit kulpludur. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılmış, alçıyla tümlenmiştir.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K00. 086 Eserin Adı: Yandan Akıtacaklı Maşrapa Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 13.6 cm, Dip çapı: 5.8 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: CT 15</p> <p>Tanımı: Açık devetüyü hamurlu ve perdahlı, yanmadan dolayı yüzeyi yer yer siyah-gri renkli, yonca ağızlı aşağıya doğru daralan yuvarlak boyunlu, küresel gövdeli yuvarlak düz diplidir. Yan tarafında ağız kenarından yükselerek gövdeye bağlanan şerit kulpludur. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılarak tümlenmiştir.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K00. 085 Eserin Adı: Kesik gaga ağızlı testicik Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş Toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 13 cm, Karın çapı: 10 cm, Dip çapı: 5 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TT 22</p> <p>Tanımı: İri tanecikli kum katkılı açık kahverengi hamurlu, koyu gri renk astarlı ve perdahlıdır. Ucu yuvarlatılmış oluk biçimli, kesik gaga ağızlı, yuvarlak boyunlu küresel gövdeli, yuvarlak düz diplidir. Ağız kenarından gövde omzuna bağlanan, yuvarlak kesitli kulpludur. Parçalar halinde kırık olup yapıştırılarak tümlenmiştir.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K98. 075 Eserin Adı: Araba Aksamı Parçası Eserin Yapıldığı Madde: Bakır Alaşımı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Çap: 5.3 cm, Yükseklik: 3.4 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TT 21</p> <p>Tanımı: Araba milinin baş kısmına geçirilen kapak. Basit yuvarlak ağızlı, dik kenarlı, sığ gövdeli, geniş yuvarlak, düz dipli, dip kısmının bir bölümü kullanım nedeniyle aşınarak delinmiş, gövde üzerinde 3 deliği bulunan kap. Yüzeyi korozyona uğramış olup, konservasyonu yapılmıştır.</p>	<p>Krokisi</p>

KERKENES KAZISI 2008 YILI ENVANTER FİŞİ

<p>Kazı Envanter No: K98. 074 Eserin Adı: At Koşum Parçası Eserin Yapıldığı Madde: Bakır alaşımı</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Uzunluk: 10.8 cm, Dip çapı:1.8 cm</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: TT 21</p> <p>Tanımı: Bakır alaşımından yapılmış, yuvarlak kesitli yay biçimli, baş kısmı yuvarlatılmış ve tek boğumlu, yüzeyi aşınmış, dip kısmı kırılmış, kenarında kopmalar olan at koşum parçası.</p>	<p>Krokisi</p>
<p>Kazı Envanter No: K97. 068 Eserin Adı: Testi Parçası Eserin Yapıldığı Madde: Pişmiş toprak</p> <p>Eserin Devri: Demir Çağı</p> <p>Ölçüleri: Yükseklik: 32 cm, Karın Çapı: 29,5 cm.</p> <p>Kazıda Bulunduğu Yer ve Tabakası: STT 5</p> <p>Tanımı: Büyük bir bölümü kırık ve eksik olan testi parçasının kısa boyunlu dairesel gövdeli ve düz dipli olduğu anlaşılabilmektedir. Soluk kiremit rengi hamurlu, karın kısmı koyu kahverengi ve devetüyü rengi boyayla geometrik bezemelidir. Bir bölümü alçıyla tamamlanmıştır.</p>	<p>Krokisi</p>

EK 4

**2008 YILI KERKENES DAĞI ÖREN YERİ ÇALIŞMALARINDA DEPODAN
YOZGAT MÜZESİ'NE TESLİM EDİLEN ENVANTERLİK ESER LİSTESİ**

CASE	ENVANTER NO	ADI	CİNSİ	DEVİRİ
FLOOR	K08. 230	Sütun Kaidesi	Kumtaşı	Demir Çağı
FLOOR	K08. 229	Sütun Kaidesi	Kumtaşı	Demir Çağı
1	K03. 167	Mimari Parça	Kumtaşı	Demir Çağı
1	K06. 217	Mimari Parça	Kumtaşı	Demir Çağı
1	K06. 218	Mimari Parça	Kumtaşı	Demir Çağı
1	K06. 222	Mimari Parça	Kumtaşı	Demir Çağı
2	K04. 183	Aslan Heykeli Baş Parçası	Kumtaşı	Demir Çağı
2	K03. 168	Yazıt ve Rölyef Parçaları (7 Parça)	Kumtaşı	Demir Çağı
2	K08. 228	Kuş Heykeli Ayak Parçası	Kumtaşı	Demir Çağı
2	K04. 182	Genç Erkek Heykeli (?)	Kumtaşı	Demir Çağı
3	K98. 072	Yonca ağızlı testi	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
3	K00. 085	Kesik Gaga Ağızlı Testicik	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
3	K00. 086	Yandan Akıtacaklı Maşrapa	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
3	K00. 087	Kesik Gaga Ağızlı Testicik	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
3	K00. 088	Huni Parçası	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
3	K00. 123	Kesik Gaga Ağızlı Testi	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
3	K03. 151	Vazocuk	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
3	K04. 179	Tabani Frig Grafiteli	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
4	K03. 147	Üç Ayaklı Kap	Kumtaşı	Demir Çağı
4	K97. 068	Testi Parçası	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
4	K03. 152	Kapak	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
4	K03. 153	Kapak	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
3	K00. 094	Üç Ayaklı Kap	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
4	K05. 214	Çanak	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
5	K00. 120	İri Çanak	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
5	K00. 119	Kapak	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
5	K00. 118	Kapak	Pişmiş Toprak	Demir Çağı
6	K96. 030	Kemer Ucu	Altın	Demir Çağı
6	K05. 215	İçi Ahşap Dolgulu Bymız	Altın	Demir Çağı
6	K04. 175	Kabartmalı Varak Aplik	Gümüş	Demir Çağı
6	K98. 073	Kabartma Süs	Tunç	Demir Çağı
6	K03. 159	Rozet Başlı Çivi	Tunç	Demir Çağı
6	K00. 105	İnge	Tunç	Demir Çağı
6	K00. 122	Ok Ucu	Tunç	Demir Çağı
6	K02. 124	Fibula	Tunç	Demir Çağı
6	K02. 130	Ok Ucu	Tunç	Demir Çağı
6	K02. 131	Ok Ucu	Tunç	Demir Çağı
6	K02. 134	Ok Ucu	Tunç	Demir Çağı
6	K02. 128	Aplik Plaka Parçası	Tunç	Demir Çağı
6	K98. 075	Araba Aksamı Parçası	Bakır Alaşımı	Demir Çağı
6	K98. 074	At Koşum Parçası	Bakır Alaşımı	Demir Çağı
6	K02. 132	Keçi Biçimli Aplik Plaka	Tunç	Demir Çağı
6	K07. 227	Saç Klası	Tunç	Demir Çağı
6	K99 082	At Koşum Bağı	Cialı Taş	Demir Çağı

EK 5

Ulaşım Deneme Açmalarından Alınıp Yıkıcı Analiz İçin Gönderilmiş Olan Toprak Örnekleri

1 kutu:

15 torba toprak örneği

TT33 – 3 torba

TT35 – 3 torba

TT36 – 3 torba

TT37 – 3 torba

TT38 – 3 torba

13 metal kutu toprak mikromorfoloji örneği

TT33 – 3 kutu

TT35 – 3 kutu

TT36 – 2 kutu3

TT37 – 2 kutu

TT38 – 3 kutu

EK 6

Yıkıcı Analiz İçin Gönderilmiş Olan Metal Örnekleri

AŞINDIRMASIZ ÖRNEKLEME

Bakır, bakır alaşım, kurşun ve kurşunlu gümüş objeler, ultra saf damıtılmış su ve %3.0 EDTA ile hazırlanmış çözeltiye batırılarak örneklenmiştir. Elli sekiz (58) adet obje örneklenmiştir (Bkz. aşağıda Tablo 1). Bakır ve bakır alaşım objeler çözeltide 24 saat tutulurken, kurşun ve kurşunlu gümüş objeler 30 – 60 dakika arası tutulmuştur. Çözeltiler alınarak 20 ml.'lik şişelerde depolanmıştır. Bunun ardından objeler, ultra saf damıtılmış su ile temizlenerek Kerkenes Dağ deposunda depolanmak üzere stabilize edilmiştir.

AŞINDIRMALI ÖRNEKLEME

Bazı bakır, bakır alaşım, kurşun, paslanmış kurşunlu gümüş ve cam objeler aşındırmalı örnekleme için seçilmiştir. Tanımlayıcı olmayan objelerin anahtar alanları seçilerek, örnekler birleşmeyen parçalardan stratejik bir şekilde çıkarılmış veya toplanmıştır. Toplam 25 obje aşındırmalı olarak örneklenmiştir (Bkz. aşağıda Tablo 2). Örnekler 1,0 mm ile 4,0 mm arasındaki boyutlarda alınmış ve alüminyum folyolar içerisine konarak 20 ml.'lik hava geçirmez şişelerde depolanmıştır.

VARIŞ

Hem aşındırmaz hem aşındırmalı tekniklerle alınan örnekler, analiz için Los Angeles'taki California Üniversitesi Cotsen Arkeoloji Enstitüsüne gönderilecektir.

ÇÖZELTİ ÖRNEKLERİ			
#	ÖRNEK NUMARASI	OBJE	AÇMA
1	1	Cu-alaşım levha parçası	TR11
2	2	Cu-alaşım levha parçası	TR15
3	3	Cu-alaşım rulo levha parçası	TR14
4	4	Cu-alaşım iğne parçası	TR16
5	5	Ag şerit parçası	TR15
6	6	Cu-alaşım iç dolgu (?)	TR02
7	7	Pb eriyik	TR16
8	8	Pb eriyik	TR16
9	9	Pb eriyik	TR16
10	10	Cu-alaşım levha parçası	TR16
11	11	Cu-alaşım tel parçası	TR17
12	12	Cu-alaşım iğne parçası	TR01
13	13	Cu-alaşım at parçası	TR21
14	14	Cu-alaşım plaka parçası	TR06
15	15	Ag sikke	YÜZEY
16	16	Pb eriyik	TR17
17	17	Cu-alaşım levha parçası	TR17
18	18	Cu-alaşım tabaka	TR17
19	19	Cu-alaşım çivi parçası	TR21
20	20	Cu-alaşım "cimbız"	CT50
21	21	Cu-alaşım rozet iğnesi	TR06
22	22	Cu-alaşım ok ucu	YÜZEY
23	23	Cu-alaşım ok ucu	YÜZEY

24	24	Cu-alaşım ok ucu	YÜZEY
25	25	Cu-alaşım ok ucu	YÜZEY
26	26	Cu-alaşım ok ucu	TR14
27	27	Ag raptiye	TR16
28	28	Pb-Ag pas	TR16
29	29	Cu-alaşım plak parçası	TR17
30	30	Cu-alaşım iğne parçası	TR15
31	31	Ag çivi	TR21
32	32	Cu-alaşım çivi	TR21
33	33	Cu-alaşım	TR17
34	34	Cu-alaşım kalıplanmış parça	TT31
35	35	Cu-alaşım iğne parçası	TT27
36	36	Cu-alaşım Őiř parçası	TR04
37	37	Cu-alaşım tabaka parçası	TR03
38	38	Cu-alaşım boru parçası	TR02
39	39	Cu-alaşım tabaka parçası	TR02
40	40	Cu-alaşım boru parçası	TR02
41	41	Cu-alaşım çivi parçası	TR21
42	42	Cu-alaşım çivi parçası	TR21
43	43	Cu-alaşım çivi parçası	TR21
44	44	Cu-alaşım çivi parçası	TR21
45	45	Cu-alaşım çivi parçası	TR21
46	46	Cu-alaşım tabaka parçası	TR01
47	47	Cu-alaşım Şerit parçası	TR02
48	48	Ag folyo	TR05
49	49	Cu-alaşım tabaka parçası	TR16
50	50	Cu-alaşım ok başı	TR08
51	51	Ag çivi	TR11
52	52	Cu-alaşım tabaka parçası	TR01
53	53	Cu-alaşım iğne parçası	TT25
54	54	Cu-alaşım iğne parçası	TT25
55	55	Cu-alaşım eriyik	TR11
56	56	Cu-alaşım tabaka parçası	TR15
57	57	Cu-alaşım tabaka parçası	TR15
58	58	Pb metal (kölçe?)	ST05

Tablo 1: Çözelti örneklere.

KATI METAL ÖRNEKLERİ			
#	ÖRNEK NUMARASI	OBJE	AÇMA
1	7	Pb eriyik	TR16
2	8	Pb eriyik	TR16
3	16	Pb eriyik	TR17
4	19	Cu - alaşım	TR21
5	28	Pb-Ag pas	TR16
6	34	Cu-alaşım kalıplanmış parça	TT31
7	35	Cu-alaşım iğne parçası	TT27
8	37	Cu-alaşım tabaka parçası	TR03
9	52	Cu-alaşım tabaka parçası	TR01
10	53	Cu-alaşım iğne parçası	TT25
11	54	Cu-alaşım iğne parçası	TT25
12	55	Cu-alaşım eriyik	TR11
13	56	Cu-alaşım tabaka parçası	TR15
14	58	Pb parçası (külçe?).	ST05
15	59	Cu-alaşım parça	TR15
16	60	Cu-alaşım tabaka parçası	TR01
17	61	Cu-alaşım iğne parçası	TT15
18	62	Cu-alaşım iğne parçası	TT21
19	63	Pb-Ag pas	TT20
20	64	Cu-alaşım iğne parçası	CT18
21	65	Cu-alaşım iğne parçası	CT18
22	66	Cu-alaşım şerit parçası	TT15
23	67	Cu-alaşım boru parçası	CT27
24	glass 01	Cam parçası	TR16
25	glass 02	Cam parçası	TR11

Tablo 2: Katı metal örnekleri.